

Stikstofplan boeren- en milieclubs

Boeren-, bouw- en milieclubs bedachten samen een stikstofplan. Kosten: 15 miljard euro. Greenpeace is sceptisch.

Door onze redacteur
Martin Kuiper

AMSTERDAM. De stikstofuitstoot kan in 2030 met 40 procent worden teruggebracht als het nieuwe kabinet daar de komende negen jaar 15,3 miljard euro voor vrijmaakt. Dit schrijven landbouworganisatie LTO Nederland, werkgeversclub VNO-NCW, Natuurmonumenten, Natuur & Milieu, MKB-Nederland en Bouwend Nederland in een plan dat zij dinsdag bekendmaakten. De huidige aanpak mikt op 26 procent stikstofreductie in 2030.

Medio 2019 belandde Nederland in een stikstofcrisis. De Raad van State oordeelde dat te weinig was gedaan om de stikstofneerslag in Nederland

terug te dringen. Duizenden bouwprojecten werden door die uitspraak abrupt stilgelegd. Ammoniak is een stikstofverbinding, met name afkomstig uit de mest van vee, die schadelijk is voor het milieu. De stikstofcrisis was, zei demissionair premier Mark Rutte eind 2019, „een crisis van ongekende omvang”. Hij noemde het zelfs de heftigste crisis uit zijn negen jaar als premier. Duizenden boeren trokken herhaaldelijk naar Den Haag om te protesteren tegen het plan om de uitstoot van stikstof bij agrarische ondernemers drastisch te verminderen.

De opstellers van het dinsdag gepresenteerde plan vormen een opmerkelijk gezelschap. Boeren, bouwers én milieclubs verenigd. Maar de stempel die LTO Nederland op dit plan wist te drukken is niet te missen: „Met name in de landbouw moet perspectief geboden worden om de omslag te kunnen maken.” Dit blijkt ook uit de kostenraming: het meeste geld uit het plan moet naar de landbouw.

De initiatiefnemers pleiten voor

een „gebiedsgerichte aanpak”. Van innovatieve maatregelen in onder meer de landbouw - zoals meer stalvloeren die mest en urine scheiden waardoor minder stikstof vrijkomt (6 miljard euro) - tot verplaatsen of opkopen van de ‘piekbelasters’ (5 miljard), veelal veehouderijen maar ook bedrijven in andere sectoren. De vrijgekomen grond van gestopte of verplaatste bedrijven, die bij beschermde Natura2000-gebieden veel stikstof uitstoten, kan gebruikt worden door veehouderijen die doorgaan, mits die zich aan de regels houden.

Minder belastende landbouw

Ook moet geïnvesteerd worden in minder belastende vormen van landbouw (3 miljard euro) en natuurherstel (1 miljard). De berekeningen zijn ter toetsing voorgelegd aan de Raad van State en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Ook de juridische haalbaarheid wordt gecheckt.

Een woordvoerder van Natuurmonumenten noemt het logisch dat „een

Heideveld op **de Veluwe bij Epe**.

FOTO SEM VAN DER WAL/ANP

relatief groot deel van de investering” opgaat aan landbouw. „Als je de stikstofuitstoot wilt terugdringen moet je bij de landbouw zijn.” De woordvoerder benadrukt dat het stikstofprobleem alleen kan worden opgelost als betrokken sectoren samenwerken.

Greenpeace Nederland, Milieudefensie en Mobilisation for the Environment (MOB) zijn kritisch. Juridisch adviseur Valentijn Wösten, die namens MOB het stikstofbeleid met succes aanvocht bij de Raad van State, noemt 40 procent reductie op zijn website „een sigaar uit eigen doos”, omdat in wetgeving reeds bepaald is dat in 2035 stikstofuitstoot met de helft moet zijn gedaald. Hij is sceptisch over het „heilige geloof in milieutechniek”. De aangepaste stalvloeren en luchtwassers zorgen voor minder stikstofreductie dan ze beloven, zegt hij. Volgens de nieuwe stikstofwet moet in 2030 de helft van ‘stikstofgevoelige’ natuur weer gezond zijn, vijf jaar later bijna driekwart. Het kabinet heeft hiervoor circa 6 miljard gereserveerd.